

Ahmet Ümit
Hakan Günday
Ayşe Kulin
Buket Uzuner
Saygın Ersin
Murat Mentеш
Nermin Yıldırım
Hikmet Hükümenoğlu
Zülfü Livaneli
Yekta Kopan
Alper Canıgöz
Başar Başarır
Latife Tekin
Behiç Ak
Murat Uyrukulak
Cem Akaş
Celil Oker
Doğu Yücel
Sevin Okyay
Müge İplikçi
Ercan Kesal
Ayfer Tunç
Mine Söğüt
Sezgin Kaymaz
Pınar Kür

İlk Sayfası

25 Bölümde... Bir Nevi Yazı Atölyesi

CAN KOZANOĞLU - MİRGÜN CABAS

CAN KOZANOĞLU
MİRGÜN CABAS
İLK SAYFASI
25 BÖLÜMDE...
BİR NEVİ YAZI ATÖLYESİ

Can Çağdaş

İlk Sayfası: 25 Bölümde... Bir Nevi Yazı Atölyesi, Can Kozanoğlu - Mirgün Cabas
© 2023, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Kasım 2023, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 7 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Mustafa Çevikdoğan

Yayına hazırlayan: Mevsim Yenice

Düzeltili: Melis Oflas

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni ve kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Vizyon Basımevi Kağıtçılık Matbaacılık ve Yayıncılık
San. Tic. Ltd. Şti.

Beylikdüzü O.S.B Mah. Orkide Cad. No: 1/Z Beylikdüzü-İstanbul

Sertifika No: 52098

ISBN 978-975-07-6204-8

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

CAN KOZANOĞLU
MİRGÜN CABAS
İLK SAYFASI
25 BÖLÜMDE...
BİR NEVİ YAZI ATÖLYESİ

SÖYLEŞİ

Yayına hazırlayan
Mevsim Yenice

♥can

Can Kozanoğlu'nun Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Acemi Eğitimi, 2015

Yalan Yıllar, 2015

Bıçkın ve Ağlak / Yeni Túrkiye'nin Hikâyesi, 2018

Mirgün Cabas'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

2001: Eski Túrkiye'nin Son Yılı, 2017

Bıçkın ve Ağlak / Yeni Túrkiye'nin Hikâyesi, 2018

CAN KOZANOĞLU, 1963'te Adana'da doğdu. Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nü bitirdi. 1981'de medya sektörüne girdi; gazetelerde, dergilerde, televizyon kanallarında çalıştı. Diğer kitapları: *Bu Maçı Alicaz!* (1990), *Cilâli İmaj Devri* (1992), *Pop Çağı Ateşi* (1995), *İnternet, Dolunay, Cemaat* (1997), *Yeni Şehir Notları* (2001), *Acemi Eğitimi* (2005), *Yalan Yıllar* (2015), *Bıçkın ve Ağlak / Yeni Türkiye'nin Hikâyesi* (2018).

MİRGÜN CABAS, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi mezunu. Gazeteciliğe 1993'te *Milliyet* gazetesinin Ankara bürosunda başladı, 1996'da ATV'de televizyona adım attı. Başkentte parlamento muhabirliği yaptı. 1998'de çalışmaya başladığı NTV'de haber bültenleri ve programlar hazırlayıp sundu, haber merkezini yönetti. Haber yayıncılığını CNN Türk'te sürdürdü. *Milliyet* gazetesinde yazarlık, *GQ Türkiye* dergisinin yayın yönetmenliğini yaptı. Dijital yayın platformu GAİN'in kuruluşunda rol aldı, burada günlük haber yayınları yaptı. YouTube'da video, streaming platformlarında podcast yayıncılığına devam ediyor.

Celil Oker'e

İçindekiler

Ahmet Ümit	17
Hakan Günday	33
Ayşe Kulin	45
Buket Uzuner	61
Saygın Ersin	75
Murat Menteş	89
Nermin Yıldırım	101
Hikmet Hükümenoğlu	115
Zülfü Livaneli	129
Yekta Kopan	145
Alper Canıgüz	157
Deniz Yüce Başarır – Başar Başarır	171
Latife Tekin	187
Behiç Ak	203
Murat Uyurkulak	221
Cem Akaş	235
Celil Oker	253
Doğu Yücel	265
Sevin Okyay	281
Müge İplikçi	295

Ercan Kesal	309
Ayfer Tunç	325
Mine Sögüt	343
Sezgin Kaymaz	355
Pınar Kür	371

Bir nevi yazı atölyesi.

Pek de uzun sürmeyen karar verme sürecinin ardından, yapacağımız işi kabaca böyle tanımladık.

Storytel yöneticisi dostumuz Berk İmamoğlu'ndan öneri gelene kadar podcast alanına girmeyi ikimiz de düşünmemiş-tik. Birimiz (Mirgün) iyi bir podcast dinleyicisiydi; diğeri (Can) elindeki "dinlenecekler" listesine rağmen henüz hiçbir podcast kaydı dinlememişti. İkimiz de gazetelerde, dergilerde, televizyon kanallarında geçen yılların ardından, medyanın yaşadığı küresel değişimin üstüne Türkiye'ye özel bir sektörel çöküşü de doğrudan hissetmiştik ve yeni arayışlar içindeydik. Öneriyi sevinerek kabul ettik.

Bir sesli kitap platformu için hazırlanacak serinin kitaplarla ilgili olması, çoğu insan için ilk akla gelecek fikirdi. Bizim için de öyle oldu. Sonra farklı formatlar üzerinde durduk ve –bazen en iyisi öyle yapmaktır– ilk akla gelen fikre geri döndük. İşte bir nevi yazı atölyesi tanımlaması da o zaman ortaya çıktı.

Kitap yazmaya, özellikle de öykü ve roman yazmaya heveslenenlerin sayısı giderek artıyordu. Bunu yakın çevremizden ve hayatın içinden gözlemliyorduk. Yazarlık / yaratıcı yazarlık atölyelerine gösterilen ilgiden de haberdardık. Podcast serimize atölye işlevi kazandırırsak, hem bir ihtiyaca karşılık verebilme çabamız olacaktı hem de edebiyat üzerine sohbet etmek gibi bize çok cazip gelen bir yoldan yürüyecektik.

Kitap yazmada en kritik aşamanın ilk sayfayı tamamlamak hatta ilk cümleye noktayı koyabilmek olduğu yönünde yaygın

bir düşünce vardı. Sonrası geliyordu... Gerçekten öyle miydi? İlk sayfalar nasıl yazılıyordu? Gündelik dilde “kitabın ortasından konuşmak” gibi bir deyim vardı da edebiyat âleminde kitabın ortasından başlamak gibi bir yazma tarzı var mıydı? Bu sorular podcast serisinin konseptini belirlemede bize rehber oldu, serinin de adını koydu: *İlk Sayfası*.

Yazar, kitaplarından birini seçecekti. Kitabın ilk sayfası seslendirilecekti. Stüdyoda yazarla birlikte bu kaydı dinleyecektik ve sohbeta başlayacaktık. İlk cümleyi, ilk sayfayı, kitabın bütünü, diğer kitaplarını nasıl yazdı?

Her bölümde bir yazarı konuk ederek iki seri halinde toplam yirmi beş kayıt yaptık. İlk sayfayı defalarca yazanları, bir kez yazıp geçenleri, ortadan ya da sondan başlayanları, ayrıntılı bir iskelet üzerinden ilerleyenleri, kitabın ortasında sonunu merak ederek kalem işletenleri, her gün az az yazanları, aylarca hiç yazmayıp haftalarca yazı odasına kapananları zevkle, ilgiyle dinledik. Seriden çıkacak sonuç biliniyordu; yirmi beş edebiyatçının aktardığı deneyimlerle sağlam bir şekilde ete kemiğe bürünmüş oldu: Her yazarın ayrı yolu yöntemi, yazma tarzı, alışkanlıkları ve bazılarının özel takıntıları vardı. Yolun başındaki yazarların ya da henüz niyetlenme aşamasında olanların bu deneyimlerden kendilerine çıkaracakları paylarla kendi yönlerini çizmeleri gerekiyordu.

Dinleyenler bilecektir, sohbetler ilk sayfalardan atölye işlevine uzanan bir hatla sınırlı kalmadı; dallandı budaklandı. Yazarların yeni projelerini, edebiyat âleminin geneline ilişkin düşüncelerini, hayatlarından kesitleri dinledik. Türkiye’ye, dünyaya, insanlığa dair endişelerini ve umutlarını da. Biz, podcast serisini hazırlayanlar, dinlediklerimizden çok şey öğrendik. Atladığımız bazı kitapları okuma fırsatı bulduk. Eski dostlarla hasret giderdik. Yaptığımız işten mutlu olduk. Yalnız kafamızda şu soru kaldı: Uzun yıllar televizyon haberciliği yapmış iki taze podcast yayıncısı olarak, geçmişten gelen alışkanlık işte, bölümlere “yaklaşık otuz dakika” gibi bir zaman sınırlaması koymasak daha mı iyiydi? Bazen, “Derli toplu oldu,” diye avunuyoruz, bazen, “Daha konuşacak çok şey vardı,” diyoruz.

Daha konuşacak çok şey vardı ve elbette daha konuk edecek çok yazar vardı. Kayıtlara başlarken hem yazar profili açısından hem de edebî tarz ve tür açısından olabildiğince geniş

bir yelpaze açmayı planlamıştık. Serinin atölye işlevi görmesi biraz da buna bağlıydı. Hedeflediğimiz çeşitliliği büyük ölçüde sağladığımızı düşünüyoruz. Yani bizce maksat hasıl olduysa da... Podcast kayıtlarının listesine ya da bu kitabın “içindekiler” sayfasına bakan hemen her edebiyat meraklısının, “Keşke o da olsaydı,” dediği isimler vardır. Bizim de öyle bir keşke listemiz vardı, kalabalıkça bir liste. Bazı yazarlar, saygı duyduğumuz gerekçelerle katılmak istemediler. Bazılarını konuk etmemize ise şartlar elvermedi. Kayıtları 2018 ve 2019’da yaptık. Covid salgınından önceydi. Stüdyoda yüz yüze sohbet etmekte ısrarcı davranıyorduk. “Pekâlâ Zoom’la da olabiliyormuş,” aşamasına gelmemiştik henüz. Bu nedenle uzaklarda yaşayan yazarlar keşke listemizde kaldı. Kısacası kitapta adını göremediğiniz için bize kızdığınız yazarlar varsa; önerimizi kabul etmemiş olabilirler, mesafeleri aşp stüdyoya gelememiş olabilirler, biz davet etmeyi atlamış veya tercih etmemiş olabiliriz. Başka se-rilere artık diyelim.

Buraya kadar *İlk Sayfası*’nın sesli sözlü macerasını anlattık. Sözlüden sonra yazılıya geçtik; elinizdeki kitabın yayımlanmasını sağlayan aşamaya. Podcast için Storytel’den gelen öneri gibi kitap için de Can Yayınları’ndan Cem Akaş öneri getirdi. Bunu sık sık öneri alan insanlarınız havasıyla yazmıyoruz; hiç akılda yokken önce bir podcast serisine, ardından bir kitaba imza atabilmek için teşvik gördük. Şanslıyız. Eğer bu bir yazı değil de podcast kaydı olsaydı, “şanslıyız” sözünün üstüne gülme sesleri gelecekti. Sesli kayıtlarla basılı metin arasındaki, sözle yazı arasındaki geçişler söyleşi formunda bile zaman zaman ifade ve anlam kaybına yol açabiliyor. Kitabın hazırlık aşamasında bunun büyük ölçüde aşıldığını düşünüyoruz. *İlk Sayfası*’nın, kitap haliyle, hem bir nevi yazı atölyesi işlevi göreceğini hem de edebiyat üzerine söyleşiler derlemesi olarak tat vereceğini umuyoruz. Tadın kaynağı, sözün sahibi olan edebiyatçılar elbette.

Söyleşiler için vakit ayıran tüm edebiyatçılara, bizi podcast dünyasıyla tanıştıran ve kayıtlar sırasında kahrımızı çeken Storytel ekibine, ilk sayfalara ses veren seslendirme sanatçısı dostlarımıza, podcast serisini kitaplaştırma fikrinin sahibi Cem Akaş’a, uzun sohbet kayıtlarının deşifresi gibi ağır bir işi üstlenen Ceyda Kabadayı’ya ve o dağınık sohbetleri kitaba dönüş-

türebilmek için büyük emek harcayan editörümüz Mevsim Yenice'ye içtenlikle teşekkür ediyoruz.

Kitabı podcast kaydından kısa süre sonra kaybettiğimiz sevgili abimiz Celil Oker'e ithaf ediyoruz. Bildiğimiz kadarıyla, verdiği son söyleşi oldu. Hem polisiye romanlarını konuşmuştuk hem de *Genç Yazarlar İçin Hikâye Anlatıcılığı Kılavuzu*'nu. Levent'teki stüdyodan çıkarken bahçe kapısında Remzi Ünal gibi bir sigara yakıp gitti. "Görüşürüz abi," dedik. Görüşebilmek için fazla vakit olmadığı belliydi ama yine de yeniden karşılaşabilmeyi ummuştuk. Olmadı. Celil Abi'yi muhabbetle anıyoruz.

Ahmet Ümit

“Öğrenmek istediğim önemli tarihsel olayları yazıyorum.”

Tanrı, Kral'a bakıyordu. Kutsanma töreniydi: Şükran günü, bedel ânı, saygı zamanı. Tanrı kutusal bir armağan olarak sunmuştu bir kartal başı gibi denize uzanan bu güzel ülkeyi onlara. Rüzgâr, büyümlü bir güçle doldurmuştu gemilerinin yelkenlerini; toprak doğurgan bir kadın gibi ekilen tohumları nefis yemışlere dönüştürmüştü; deniz, cömert bir bahçe olup balıkların en lezzetlisini vermişti onlara. Tanrı, belayı uzak tutmuştu halkından. Şimdi sıra ondaydı. Kral olmanın gereğini yerine getirmeli, üzerine düşeni yapmalı, sözünü tutmalıydı. Enli, keskin kılıcını kavradı. Tanrı, Kral'a bakıyordu. Küçük alan süt mavisi bir aydınlıkla kaplanmıştı. Ortalık deniz kokuyordu. Ateş gibi yanan geniş alnında nemli bir serinlik hissetti. Aynı serinliği sunağın yanında bekleyen genç boğa da hissetti, hayvanın bütün bedeni ürperdi. Genç boğayı güçlükle zapt eden dört savaşıncının dördü de ürperdi, boğanın bir adım gerisindeki kâhin de ürperdi ama Kral ür-

permedi. Ne rüzgârın görünmez dokunuşuna aldırdı ne tüyleri diken diken eden serinliğe. Kılıcını usulca kaldırarak yaklaştı.

Tanrı, Kral'a bakıyordu. Kral, huzura varınca durdu, saygıyla başını kaldırdı. Tanrı'nın elindeki üç uçlu yabaya dikti gözlerini. Bir vuruşta koca ülkeyi denizin dibine yollayan o korkunç silaha. Yüreğindeki saygı korkuya dönüştü, bakışlarını hızla kaçırdı Tanrı'dan. Bir an meydanda her şey durdu, denizden esen rüzgâr, siyah derisi öfkeyle seğiren boğa, boğayı tutan askerler. Bir an ürkütücü bir sessizlik çöktü her yana. Biraz daha beklerse bu sessizlik kalıcı bir lanete dönüşecek, biraz daha beklerse Tanrı'ya öfkeli direcekti. Hemen söze başlamalıydı. Daha fazla beklemek olmazdı.

(İstanbul Hatırası, Everest Yayınları, Eylül 2010, 2. basım; Storytel'de seslendiren: Tolga Korkut)

Can Kozanoğlu: Hangi kitabının ilk sayfasından soh-
bete başlamak istediğini sorduğumuzda *İstanbul Hatıra-
sı*'nı seçtin. Bunun nedenini öğrenebilir miyiz?

Ahmet Ümit: *İstanbul Hatırası* neredeyse yirmi dile
çevrilerek Almanya'da, Yunanistan'da, Arap ülkelerinde
epey ilgi gördü. En çok beğenilen, ilgi gören kitaplarım-
dan biri diyebilirim.

Mirgün Cabas: İçinde "İstanbul" geçen kitapların
çok popüler olduğunu düşünüyorum. Özellikle başka
dile çevrilecekse isminde "İstanbul" olması bir tercih se-
bebi. Prim yapacağı düşünöldüğünden Ayşe Kulin'in bir
kitabının başlığına "İstanbul" kelimesi eklenerek yeniden
basıldığını biliyoruz. İstanbul'un sizce de böyle bir cazibi-
besi var mıdır?

AÜ: Elbette var. Açık konuşmak gerekirse yabancı
ölkelerde, özellikle Batı'da Türk edebiyatının bir cazibe-
si yok. Bizim eserlerimizi yayınlamak için kimse kuyruđa
girmiyor. Tersine son dönemde Türkiye'de yaşananlar-
dan dolayı albenimizi iyice kaybettik. Ama yine de bazı
başlıklar daha fazla ilgi çekebiliyor ve İstanbul'un bu an-
lamda bir marka olduğunu söyleyebiliriz. Yunancaya, Al-
mancaya çevrilen eserlerimin içinde en çok *İstanbul Ha-
tırası*'nın ilgi görmesinde isminin büyük payı olduğunu

düşünüyorum. Atalarının bu topraklara gelip gittiğini düşünürsek gerek Balkanlar'da gerek Arap ülkelerinde Osmanlı coğrafyasının, İstanbul'unun etkisinden söz etmek çok mümkün.

MC: Öyleyse, güncel halinden çok mistik İstanbul'un tercih edildiğini ve bu anlamda *İstanbul Hatırası*'nın da buna iyi bir örnek olduğunu söyleyebiliriz.

AÜ: Çin'deki, Meksika'daki okurlar dahil, genelde insanların *İstanbul Hatırası*'na "bir şehrin hikâyesini tanımak" olarak baktığını fark ettim. Bence roman biraz bununla ilgilidir ve bir şehri anlatır. Her ne kadar Cervantes *Don Kişot*'ta bir şehri anlatmıyorsa da, aşağı yukarı her yazarın bir şehri olduğunu ve romanlarında onu anlattığını düşünüyorum. Paris'i, Londra'yı, Dublin'i, Moskova'yı, St. Petersburg'u, Kahire'yi anlatan yazarlar var. *İstanbul Hatırası*'na başlarken kafamda, "Bir şehri roman kahramanı haline nasıl getirebilirim?" sorusu vardı.

CK: Romanı okurken İstanbul'un başkarakter, Kıztaşı, Yılanlı Sütun gibi bazı tarihî parçaların da yan karakter olarak orada bulunduğunu hissettim. Senin de bunları benzer bir düşünceyle yazıp yazmadığını merak ediyorum.

AÜ: Ben de aynı şekilde düşünerek yazdım. Hatta anlatılacak o kadar çok şey vardı ki, sınırlamak zorunda kaldık. O dönemde şehir, yani Byzantion –Bugünkü Topkapı Sarayı– kurulmaya başlanıyor. Elbette o zamanların şehrinden, küçük bir alandan bahsediyoruz. Ama o günden bu yana takriben iki bin yedi yüz yıllık bir serüven geçiriyor bu şehir ve yeryüzünde başka hiçbir şehre kısmet olmayacak kadar önemli görevler üstleniyor. O zamanın Beyaz Saray'ına yani dünyanın yönetildiği yere, bugün Sultanahmet diyoruz. Ayasofya'nın bittiği Sultanahmet'in başladığı yerden aşağıya bir çizgi çekerseniz denize doğru, orada büyük bir Roma Sarayı vardı ve yıllarca

dünya oradan yönetildi, sonra Fatih'in İstanbul'u fethiyle birlikte Topkapı Sarayı'ndan. Bütün dünya kültürlerini etkileyen, bugün medeniyet dediğimiz ne varsa hepsinin kodlarının olduğu bir şehirden bahsediyoruz.

CK: Sadece yaşayanlarıyla değil, terk edenleriyle de Rönesans'ı derinden etkilediğini söyleyebiliriz.

AÜ: Zaten hep eski dünyanın önemli merkezlerinden biri olarak anlatılır. Sonuçta şehrin kendisi tam bir polisiye hikâye!

MC: Az evvel paylaştığımız ilk sayfa roman açısından önemli bir yere sahip olsa da kitabın genel kurgusunu anlatmıyor. *İstanbul Hatırası* sizin meşhur karakteriniz Başkomiser Nevzat'ın başkahramanı olduğu bir polisiye. Kurgu Sarayburnu'nda bir cesedin bulunmasıyla başlıyor. Bu kitabı nasıl yazmaya başladığınızdan ve Başkomiser Nevzat karakterinizin ortaya çıkışından bahseder misiniz?

AÜ: Başkomiser Nevzat, polisiye yazma sürecimden epey sonra ortaya çıktı. Aslında polisiye yazarlar kendi kültürlerinden ve orijinal öğeler katarak bir karakter yaratır, ortaya öyle çıkarlar. Poe, Auguste Dupin'i; Arthur Conan Doyle, Sherlock Holmes'u; Agatha Christie, Miss Marple ve Hercule Poirot'yu yaratmıştır örneğin ve sonra da bu gelenek devam etmiştir. Bende böyle olmadı. Ben önce *Sis ve Gece*'yi, sonra *Kar Kokusu*'nu, sonra da *Patasana*'yı yazdım. Bu romanların hiçbirinde Nevzat yok. *Yeni Yüzyıl* diye bir gazete vardı, o zaman çıktı Başkomiser Nevzat. Fakat sonra çok büyük ilgi gördü. Türker İnanoğlu hemen beni aradı, "Bunu bir dizi yapalım," dedi. Bugün *Arka Sokaklar* diye anılan dizinin nüvesini öyle oluşturduk. Ben benim adımyı yazmaymı dedim, yapısını kurdum. Sonra Uğur Yücel aradı ve birlikte *Karanlıkta Koşanlar*'ı yaptık. Baktım ki romanını yazmadan bizim Nevzat filmcilerin, dizicilerin elinde

heba olacak, oturup *Kavim*'i yazdım. Balatlı, yardımcıları Ali'yle Zeynep ve bir de sevgilisi olan Başkomiser Nevzat *Kavim*'de ortaya çıktı. Nevzat'ın hikâyesini epey ilerlettim. Sonra İstanbul'u anlatan bir roman yazacağım deyince –zaten kitap oylumlu– bir de karakterlerin hikâyelerine girersem iş başlı başına bambaşka bir yere gidecekti. Bilinen bir karakter seçmek İstanbul'u daha çok anlatmama imkân sağlar düşüncesiyle Başkomiser Nevzat'la İstanbul'un hikâyesini birleştirmeye çalıştım. Benim ilk romanlarımda, örneğin *Sis ve Gece*'de tarih yoktur. *Kar Kokusu*'nda biraz kendi tarihim, Türkiye Komünist Partisi, Moskova'ya gidip gelme hikâyesi olsa da antik tarihle buluşmam biraz rastlantıyla oldu. Antep'te bir Hitit kazı alanı olan *Patasana*'yı yazmamla beraber birdenbire benim ve Türkiye'de yaşayan büyük çoğunluk için utanç verici bir şey keşfettim. Bize öğretilen tümüyle yalanlarla dolu, sıkıcı, renksiz, soğuk, sınırlı bir tarihin aksine bu ülkenin ne kadar derin ve zengin bir tarihi var. 1071'de başlıyor sanıyoruz, oysa bu ülkedeki tarih çok daha eskiye uzanıyor. Böylelikle tarih ve polisijenin birbirine çok yakın olduğunu fark ettim. Tarih denen şey nedir gerçekten; geçmişte yaşanan olaylar mıdır, hakikatler midir yoksa tarihçilerin anlattıkları mı? Tarihçilerin anlattıkları! Dolayısıyla hakikati bulmak için bir dedektif gibi çalışmamız gerekli. Ama sadece Türkiye'de değil dünyanın her yerinde tarihi kazananlar yazdığı için bu böyle.

CK: Hem dedektif hem tarihçi gibi çalışıyorsun ve sonuçta *İstanbul Hatırası*'na geliyorsun. Romanın sonunda birçok tarih kitabında, araştırmada, doktora tezinde bile görmediğimiz kadar genişçe bir kaynakçayla karşılaşıyoruz. Bu çok ender rastladığımız bir şey. Roman ne kadar zamanını aldı?

AÜ: Yazmak iki yılımı aldı. Ama öncesinde yoğun

bir çalışma süreci olduğunu ve işin bu kısmını çok sevdiğimi de hemen belirteyim. Bir yazarı, edebiyatçıyı esas olarak mutlu eden şey yaratıcı yazarlık da olsa, içinde entelektüel bir faaliyet olmazsa bundan zevk almak mümkün değil. Dolayısıyla yazarken entelektüel bir haz alıyorum çünkü ortada bir problematik var. Bu şehrin tarihi neydi, şehri kimler, nasıl kurdu ve bugün niye bu kadar korkunç bir durumda? Neden bu kadar düşkün bir hale geldi, neden bugün bu kadar talan ediliyor ve neden kendi şanlı tarihine layık bir konumda değil? Romanı yazabilmem için cevapların peşinde koşmam gerekiyordu. Dolayısıyla bir yandan yaratmanın zevkini alırken bir yandan da entelektüel açlık, bilgi ve tatmin süreçlerini yaşadım. Bunun çok önemli olduğunu düşünüyorum. Romanlarımın çoğunda bu şahane, doyurucu hissi yaşıyorum. O yüzden bir satır okumuş, bir satır almış olsam da bütün kaynakları kitabın arkasına yazıyorum. Özellikle tarih tezli kitaplarımı okuyanlar, tarihi buradan öğrendiklerini söylediklerinde, “Aman,” diyorum, “sakın! Tarihi benden öğrenemezsiniz, bu bir roman. Ben merak uyandırıyorum. Öğrenmek istiyorsanız arkada kaynaklar var, onları okuyun.” Mesela *Sultanı Öldürmek*'te Fatih'in İstanbul'u fetih hikâyesi var. Ama o tarihi benden, romanımdan öğrenemezsiniz; Halil İnalçık okumanız, Osmanlı, Fatih devri vesikalarını okumanız gerek. Ben İstanbul'u yazarak bir roman kahramanına çeviriyorum, tüm yaptığım bu.

CK: Tarif ettiğin entelektüel faaliyetin, o büyük sözü söylemek yerine insanlarda merak uyandırmak olduğunu düşünüyorum.

MC: Kitabın girişindeki teşekkür sayfalarına baktığımız zaman Osmanlı sikkelerinden kriminalistiğe, Aya-sofya Müzesi'nden cerrahiye, hukuktan Jako papağanlarına, dinî bilgiden tasavvufa kadar pek çok alanda bir

şeyler öğrendiğiniz, danıştığınız insanlara teşekkür ettiğinizi görüyoruz. Bir kurgunun inandırıcı olması bu tür bilgilerin, romanda geçen unsurların gerçekçi olmasına dayanıyor. Polisiye söz konusu olduğu zaman biraz daha külyutmaz bir okurla karşı karşıya olduğumuzu söyleyebilir miyiz? Okur bir aşk romanında tesadüfle açıklanan bir şeyi kabullenebilir ama somut bir açığı olan polisiyeyi kabullenmez gibime geliyor. Polisiye okurken tesadüflerin az olması gibi detaylara şahsen dikkat ediyorum.

AÜ: Bu çok doğru. Ben gerçekten geniş bir okur kitlesine sahibim. Okurlar derken milyonlarca insandan söz ediyorum ve bunun sebebinin romanlarımda verdiğim bilgiler olduğunu düşünüyorum. Kitabı bitirdiğinizde sadece polisiye bir roman okumuş olmuyor, bir sürü yeni bilgi de ediniyorsunuz. Okurlardan şunları duyuyorum: “Ben buradan geçiyordum ama bu anıtın ne olduğunu bilmiyordum.” “Milyon Taşı’nın önünden defalarca geçtim ve ne olduğunu bilmiyordum.” “Gülhane Parkı’ndaki papağanların hikâyesini bilmiyordum.” Bahsettiğimiz unsurlar romanda bir araya gelince birdenbire insanlar bu kitapları sevmeye başladılar. İstanbul’un tarihini merak edip okumaya başlayanlar olduğu gibi, İttihat ve Terakki’yi anlattığım *Elveda Güzel Vatanım*’ı alıp Balkan turu yapanlar var. Bunu çok anlamlı buluyorum. İnsanlarda lezzetli bir okuma ve polisiye merakı içerisinde yaşama arzusu uyandı. Yaşadıkları şehrin hikâyesini öğrenmeye başladılar, ki bence tırnak içerisinde bilinçlenmek, vatandaş, şehirli olmanın özü budur. Çünkü insan şehrinin bilmeyince hiçbir şeyi bilmiyor.

CK: Biraz daha teknik konulara geçelim. Başkomiser Nevzat’ın radyo tiyatrosuna aktarıldığını ve sesli kitap olarak da yayımlandığını biliyoruz. Ondan ilham alınarak dizi, film ve oyununun yapıldığını da ekleyelim.

Bir İsmail Gülgeç'ten bir Aptülrika'nın çizimlerinden oluşan çizgi romanı da var. Aşağı yukarı her formatta Nevzat'ın hikâyesine ulaşabiliyoruz. Peki sen bu açıdan karakterine karşı yabancılık hissediyor musun? Mesela Başkomiser Nevzat'ın sesini duyduğunda ya da İsmail'in veya Aptülrika'nın çiziminde yüzünü gördüğünde ona kolaylıkla ısınabiliyor musun?

AÜ: Ben formu sözcüklerden oluşan bir roman yazıyorum. Bunu bir kitap şeklinde ya da varyantı olan Kindle, tablet gibi elektronik ortamlar için hazırlanmış başka formatlarda okuyabiliyoruz. Ama resimli roman, film, radyo tiyatrosu ya da bir tiyatro eserine dönüştüğünde artık benim eserim olmaktan çıkıyor. Bu anlamda ben başka sanat alanlarını destekliyor ve onların organik yapısı gereği eserde yapılan birtakım değişikliklere de bozulmuyorum. Çünkü sonuçta resimli roman da romandan farklı bir lezzet verir, kaldı ki sinema ve diğerleri de öyle. "Eserimin kelimesine dokundurtmam," diyenlerden değilim. Dönüştüğü şekli iyi olursa benim sözcüklerimin lezzeti artmadığı gibi kötü olursa da azalmıyor. *Ninatta'nın Bileziği* diye bir metin yazdım, opera oldu ve bu benim için büyük mutluluktan. Orada Ninatta benim kafamdaki Ninatta olmasa da başka bir sanatı desteklemek bir yazar olarak bana çok keyif veriyor.

MC: Az evvel konuştuğumuz konuyla ilgili bir şey daha sormak istiyorum. *İstanbul Hatırası*'nda, başkomiserin içinde bulunduğu durumu anlatmak için söylediği ama sanki polisiye yazarlığının özüne dair yazılmış bir cümle dikkatimi çekti: "Size gerçekleşmesi zor, neredeyse imkânsızmış gibi görünen bir olayın bağlantılar ortaya çıktığında ne kadar da basit bir açıklaması olduğunu görürsünüz." Romanın sonunu söylemeyeceğim ama üstü kapalı bahsetmek gerekirse, bütün kurgunun yıkılan bir

duvar kadar basit bir detaya bağlı olduğunu görüyoruz. Öndeki beş yüz sayfa, sondaki bu küçücük olaya bağlanıyor. Kitabın özünü oluşturan ya da kıvılcımı diyebileceğimiz bu tür kilit olayları nasıl kurguladığınızdan biraz bahseder misiniz?

AÜ: Başka polisiye yazarları nasıl çalışıyor bilmiyorum ama benim tekniğim şöyle: Beş yüz küsur sayfalık kitaptan önce ne olacağına dair bir buçuk sayfalık basit bir sinopsis yazıyorum. Bir yandan okuma yapıp bir yandan kurguyu kafamda tartmaya başlıyorum. Henüz tek satır, o ilk cümle yazılmamışken okuma ve kurgu süreci devam ediyor. Kafamda ihtimallerin sağlamasını yapıyorum. Bulduğum detayların saçma, basit ya da raslantısal olup olmadığını düşünüyorum. “Bu denklem gayet başarılı, güçlü, beş yüz sayfayı taşıyabilir,” dediğimde de yazmaya başlıyorum. Yazarken kurgunun temeli değişmemekle birlikte yan sokaklarda değişiklikler olabiliyor. Eğer baştan o kurguyu yapmasam, bu şuna benzer: Mimarınız ve bir evin planını yapıyorsanız, bir de bakarsınız ki tuvalet dışarıda kalmış. O yüzden baştan planı oluşturduğum zaman, duvarın çökmesi ya da başka bir detay bütün yapıyı kucaklayabilecek, kaldırabilecek o püf noktasını oluşturabiliyor. Aksi takdirde sakil, zayıf kaçar ve yapı çöker. Ana kurguyu temelde bugüne kadar hiç değiştirmedim çünkü onun üzerine en az bir yıl düşünüyorum. İzlediğim filmlerde, okuduğum romanlarda, bazen sohbetlerde bir yıl boyunca kafamdakini test ediyorum. Mesela biri kazık atan bir arkadaşıyla ettiği kavgayı bana anlatırken, ben oradan kurguya dair bir şey çıkartıyorum. Bu süreçte aksadığını düşündüğüm bir şey olursa zaten değiştiriyorum ama aksi olursa o zaman, “E hadi başlayalım,” diyorum.

CK: Peki o meşhur ilk satırı yazdıktan sonra vazgeçtiğin kitap oldu mu hiç?

AÜ: Olmadı. Öncesinde çok düşündüğüm için kolay kolay vazgeçemediğimi söyleyebilirim. Genellikle aynı sebepten ilk satırı da değiştirmiyorum. Hikâye gözümün önünde beliriyor, karakterleri avucumun içinde tutabiliyorum. Böylece önce yürüyor, yazdıktan sonra da alıp başını gidiyor.

MC: Bir yerde okuduğuma göre, sizin “Alaturka İstanbullu Nevzat” dediğiniz başkarakterinizi 12 Eylül öncesinde vurulmuş solcu bir polis olan Adana Emniyet Müdürü Cevat Yurdakul ve biraz da *Seven* filmindeki Morgan Freeman’dan esinlenmişsiniz. Nevzat karakterinin makul bir adam olduğunu söyleyebiliriz. Genellikle bu tür polislerin ya da dedektiflerin alkol, kumar, küfür ya da şiddet gibi arızalı tarafları olur ama Başkomiser Nevzat’ın böyle bir yanı yok. Tek kötü alışkanlığı –ki tabii o da kötüyse– rakı içmeyi ve mezeyi sevmesi. Niye böyle makul olduğunu merak ediyorum. Türk polisi olduğu için mi yoksa siz makul biri olduğunuz için mi?

AÜ: Galiba ben makul biri olduğum için Nevzat da öyle. Bir de aslında şöyle bir hikâyesi var; şimdi kapandı ama eskiden Ankara Gölbaşı’nda polis akademisi vardı. Beni oraya davet ettikleri için gittiğimde, polislerle konuşurken şu cümleyi kurmuştum: Başkomiser Nevzat benim Emniyet Müdürlüğü’ne önerimdir. Halkın polisi olmak; olayı çözerken bilime dayanmak, işkence yapmamak, vicdanlı bir yol izlemekle mümkün olabilir. Biraz önce saydığım dedektiflerin başarısının zekâlarıyla ilgili olduğunu düşünürüz. Auguste Dupin bir analisttir örneğin. Karşısındakinin konuşmasından, oraya gelmeden hangi mağazaya uğrayıp ne aldığını anladığına şahit oluruz. Sherlock Holmes, Hercule Poirot da öyledir. Oysa ortada deliller, iyi bir takip, iyi bir gözlem, şahitler ve bilimin bütün alanları var. Bunlar kullanıldığında bir katilin kendini saklaması zaten mümkün değil. Kriminal

laboratuvarında, emniyette böyle bir laf vardır, kocaman yazar: Her temas bir iz bırakır! Bugün bir cinayet işleyecekseniz uzaya giden bir astronot gibi giyinmeniz gerek. Parmak izi, ayak izi, DNA, ter, saç, bunca kamera varken gizlenmek çok zordur. Eğer polis olayı çözmek isterse – birtakım nedenlerle çözmek istemeyebilir– yüzde yüz çözer. Bunun için dâhi olmaya gerek yok. Nevzat da öyle biri ama onun da bir defosu var aslında: Bu kadar iyi polis olmasına rağmen hâlâ karısıyla kızının katillerini bulamadı. Onu yaratırken her şeyi çözebilen bir süper kahraman olmasını istemedim. Ama şimdi Berlin ile Bergama arasında geçecek yeni bir roman yazacağım¹ ve karakterim bu sefer Alevi, Kürt ve Almanca bir kadın; Elmas. Biraz arızalı bir karakter olacak.

CK: Sormamda bir sakınca yoksa, yazacağın Berlin-Bergama hikâyesi, kaçırılan Zeus Altarı'yla mı ilgili olacak?

AÜ: Evet öyle olacak. Romanlarımda *İstanbul Hatırası*'nda olduğu gibi öğrenmek istediğim Türkiye'deki önemli tarihsel olayları yazıyorum. Anadolu'nun Helenistik tarihinin ne zaman başladığı hep aklıma kurcalıyordu. Bilhassa Ege kıyılarında gördüğümüz Yunan şehirleri, antik şehirlerin ne zaman kurulmaya başladığını bilmiyorum ve çok merak ediyordum. Büyük İskender'le başlayan süreci, Persleri öğrenmek ve bunun için de o dönemin yıldız şehirlerinden, sanat merkezlerinden biri olan Pergamon'u yani Bergama'yı yazmak istiyorum.

MC: Siz bunu söyleyince aklıma Benjamin Disraeli'nin, "Canım ne zaman roman okumak isterse, oturur bir tane yazarım," sözü geldi. Siz de ne zaman bir şey öğrenmek isterseniz, oturup roman yazıyorsunuz demek ki.

AÜ: Gerçekten de öyle. İstanbul'un tarihi üzerine

1. *Kırlangıç Çığı*, Şubat 2018'de Everest Yayınları etiketiyle yayımlanmıştır. (Y.N.)

saatlerce konuşabilirim çünkü bununla ilgili çok fazla okudum, gezdim, yazdım ve pek çok uzmanla konuştum. *Bab-ı Esrar*'ı yazarken de tasavvuf ve sufilik hakkında birçok şey öğrenmiştim.

CK: Bu sohbeti biraz da yazma heveslileri için yaptığımızdan Nevzat'la ilgili bir konuya daha değinmek istiyorum. Bir karakter yarattığında onunla aranda bir ilişki başlıyor. Agatha Christie'nin Poirot'sunu ele alalım. Christie bir saatten sonra Poirot'nun züppeliğinden ve şımarıklığından bıkmıyor ama o kadar popüler bir karakteri öldürmek de kolay değil. Gördüğüm kadarıyla şimdilik Nevzat'la aran iyi ama bir gün Agatha Christie ile Poirot ilişkisine döner mi ilişkin? Ondan soğur musun?

AÜ: Zannetmiyorum. Ama daha beteri var tabii; Arthur Conan Doyle, Sherlock Holmes'ü öldürdü. Ondan nefret etti gerçekten. O kadar büyük tepki çekti ki, ölüm raporunu da yayınlamadığı için ölmemiş diyerek yeniden yazdı. Ben Nevzat'ı hakikaten seviyorum ve öldürmeyi düşünmüyorum. Zaten romanlarımın sadece dört tanesinde var. Bahsettiğim Berlin-Bergama romanında olmayacak örneğin. Bir karakter yaratmak isteyen yazar arkadaşlarımız için faydalı, öğretici olabilecek bir deneyimimi paylaşayım. Yazmanın en güzel kısmı bilinmeyen patikalarda yürümektir. Sabit bir karakterinizin olması demek bir süre sonra sıkılacağınız anlamına gelir. Çünkü adamın Evgenia diye bir sevgilisi olduğu ve mecbur onun meyhanesine gidip içki içeceği, Türk sanat müziği dinleyeceği zaten belli. Ama yeni yazacağım karakter Elmas beni çok heyecanlandırıyor. Çünkü onun nasıl biri olduğunu henüz bilmiyorum. Bunun için bilgi topluyor, gidip Almanya'daki kadın Türk polislerle görüşüyorum. Bu yeni bir aşk, yeni bir kadını tanımak gibi yepyeni bir dünyaya girmeye benziyor.

Can Kozanoğlu ve Mirgün Cabas, edebiyatımızın önemli isimlerine kitaplarının “ilk sayfası”nı nasıl yazdıklarını soruyor!

Bu soruyla başlayan keyifli sohbetler, yazarların birbirinden farklı ve değerli yazma deneyimlerini aktardıkları bir yazı atölyesine dönüşüyor.

Yirmi beş önemli yazar, yazma tarzlarını, alışkanlıklarını, takıntılarını, yeni projelerini, edebiyata ilişkin düşüncelerini, dünyaya, insanlığa dair endişe ve umutlarını büyük bir cömertlikle paylaşıyor.

İlk Sayfası, yolun başındaki yazarlara kendi yönlerini çizmelerinde yardımcı olacak bir kaynak niteliğinde.

#söyleşi #edebiyat #hayat #türkiye #roman #öykü

storytel

 can

 canyayinlari.com | | | canyayinlari

söyleşi

ISBN 978-975-07-6204-8

9 789750 762048